

ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Η ΠΑΛΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

Ε'.

Ἄρα ἡ Ρεβέκκα ἤκουσεν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἀνδρός της, ὅτι οὗτος ὀριστικῶς πλέον ἀπετάσσει νὰ ἐγκαταστήσῃ διὰ τῆς πρώτης του εὐχῆς τὸν Ἡσὺ κύριον εἰς ἕλην τοῦ τῆν περιουσίαν, ὡς φρονίμη μητέρα, ἐπέβη, ὡς ἐξῆς: **Ναί! ὁ υἱός μου Ἡσὺ, ὡς πρωτότοκος, ἔχει ὅλα τὰ δικαιώματα νὰ λάβῃ τὴν πρώτην εὐλογίαν τοῦ πατρὸς του· ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς διάδοχος του εἰς τὴν διακίρην τοῦ σπιτιοῦ. Ἄλλ' ἀπὸ δὲν εἶνε ἄξιος; ἀλλ' ἀπὸ ἡ μέχρι σήμερον διαγωγή του μὲς πείθει ὅτι δὲν ἠμπορεῖ οὔτε τὸν ἐαυτὸν του νὰ κυβερνήσῃ καὶ ἔχει υποδουλωθῇ εἰς τὰ πάθη του καὶ σύρεται ἀπὸ τοὺς κικαὺς φίλους του—πρέπει ἡμεῖς, ἀπὸ δέλοισιν εἰ κάνει καὶ πῶς γέρεται, ν' ἀφήσωμεν αὐτὸν νὰ ἐρημώσῃ τὸ σπῆτι, νὰ τὸ διαλύσῃ; Ὁχι!—λέγει μόνῃ της· τοῦτο οὔτε καλὸν εἶνε οὔτε φρόνιμον. Ἡ φρόνησις ἐπιβάλλει νὰ προλάβω τὴν καταστροφὴν καὶ θὰ τὴν προλάβω ἂν καταπατήσω πρώτη, ἐγὼ ἢ μητέρα, τὰ δικαιώματα τοῦ παιδιοῦ μου διὰ νὰ σώσω τὸ σπῆτι μου.**

* * *

Ναί! δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταπατή τις τὰ δικαιώματα τοῦ ἄλλου καὶ μάλιστα οἱ γονεῖς τὰ ἴσα δικαιώματα τῶν τέκνων των· ἀλλ' ὅταν πρόκηται νὰ προληφθῇ ἕνα κικαὸν, μία καταστροφή, —τότε καὶ ἡ λογικὴ καὶ ὁ Ἡθικὸς Νόμος ἐπιτρέπουν, ἂν μὴ ἐπιβάλλουν, νὰ **οἰκονομοῦμεν** τὰ πράγματα οὕτως, ὥστε νὰ παραμερίξῃ τὸ μερικὸν καὶ ἀτομικὸν συμφέρον εἰς τὸ γενικὸν τοιοῦτο.

Πρέπει λοιπὸν, διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ν' ἀποκλεισθῇ ὁ Ἡσὺ. Ἄλλὰ καὶ δι' ἄλλον, πολὺ σπουδαιότερον λόγον, ἀνάγκη νὰ τιμωρηθῇ: διὰ νὰ μάθουν τὰ παιδιὰ νὰ προσέχουν καὶ νὰ μὴ φαντάζωνται ὅτι οἱ γονεῖς των εἶναι υποχρεωμένοι νὰ τοὺς αἰτίουν περιουσίαν καὶ ὅταν ταῦτα εἶναι σπάταλα καὶ ἄσωτα.

Πόσας ὅμως φορές, μὴ σκεπτόμενοι ὅπως ἡ Ρεβέκκα, δὲν θυσιάζομεν τὰ γενικὰ συμφέροντα εἰς τὰ ἀτομικά! Ποσάκις οἱ γονεῖς ἐξ ἀδυναμίας ἢ ἀδουλείας, ὅπως ὁ Ἰσαάκ, παρασυρόμενοι, δὲν ἀποβαίνουν οἱ κύριοι καὶ μόνοι αἰτίοι τῆς καταστροφῆς τῆς οικογενείας των, μὴ ἀποκλείοντες **ἐγκαίρως** τῆς διαχείρισεως καὶ διοικήσεως, τέκνα σπάταλα καὶ ἄσωτα, τὰ ὅποια χάριν τοῦ ἰδίου των συμφέροντος ἔπρεπε νὰ τίθενται ὑπὸ κηδεμονίαν;

* * *

Ἀπὸ λοιπὸν τὸ συμφέρον ἀπῆται ν' ἀποκλεισθῇ τῆς διαχείρισεως ὁ Ἡσὺ, ἡ μητὴρ του Ρεβέκκα, γυναικί με χαρακτήρα καὶ κρίσιν, ἀλλὰ καὶ με τόλμην, πείθει καὶ ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἀγαθὸν υἱὸν της Ἰακώβ, τὸν ἄποικὸν τὸ ἦθος, νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ τὴν πρώτην εὐχὴν τοῦ πατρὸς του διὰ τῆς **καλῆς ἀπάτης**. Καὶ λέγομεν διὰ τῆς **καλῆς ἀπάτης**, διότι ὑπάρχει καὶ καλὴ ἀπάτη, κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, ἡ γινομένη ἀπὸ καλοῦ σκοποῦ καὶ χωρὶς ἔδου καὶ συμφέρον: **ἢ εὐκαιρὸς ἀπάτη καὶ ἢ μετὰ ὀρθῆς γινομένη διανοίας**, λέγει ὁ ἅγιος,

καὶ ὀρθὴ εἶνε καὶ ἀναγκαῖα καὶ ἐπὶ τοὺς πιλάτους νὰ χρησιμοποιοῦται» ἐπιτρέπεται, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ εἶνε ἀναμειγμένη με τὸν δόλον. Ἡ τοιαύτη ἀπάτη, τονίζει, εἶνε χρησιμωτάτη καὶ πολλὰ κικὰ προλαμβάνει καὶ περισσότερα καλὰ προσεναί: **Πολλὴ ἡ τῆς ἀπάτης ἰσχὺς καὶ ἀνάγκη· μόνον μὴ μετὰ δουερῆς προσκαγγέσθω τῆς προαιρέσεως**. Οὐδὲ πρόπον εἶνε ὁ τοιαύτην ἀπάτην χρησιμοποιοῦν, νὰ ὀνομασθῇ ἀπατεῶν, ἀπὸ μάλιστα κατὰ στοιχειώδη λογικὸν καὶ ἠθικὸν Νόμον, ἐκάστη πράξις χαρακτηρίζεται οὐχὶ κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφήν αὐτῆς καὶ τ' ἀποτελέσματα, ἀλλὰ κατὰ τὸν σκοπὸν καὶ ἀκριβέστερον κατὰ τὴν προαίρεσιν.

Ἄπατεῶν ἐκαίνοσ ἂν εἶη κλεισθαι δικίσιος, ἐξακολουθεῖ ὁ ἅγιος, ὁ τῷ πράγματι καχημένος ἀδικίως, οὐχ ὁ μετ' ὑγιούς γνώμης τοῦτο ποιοῦν». Ἄλλα δὴ δικίσιος καὶ πρεπόντως ἐκαίνοσ μόνος δύνανται νὰ κληθῶν ἀπατεῶν, ὅστις ἐπὶ σκοπῷ ἀδικίας καὶ ἀτομικοῦ συμφέροντος ἀπατᾷ, οὐχὶ δὲ καὶ ὅστις ἵνα προλάβῃ καταστροφῆς μεταχειρίζεται τὴν ἀπάτην.

* * *

Ἄρα ὑπάρχει καὶ ἀπάτη καλή. Ἄλλ' ἐνταῦθα θὰ ἐξεγερθῇ, καὶ δικίσιος, ἡ συνειδησις ἐκαίνων, ὅσοι θὰ συνδυάσουν τὴν γνώμην ταύτην πρὸς τὸ γνωστὸν ἄρα ὁ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα». Τὸ γνωρίζω καὶ τὸ περιμένω. Ἄλλὰ πληροσφῶ αὐτοὺς ὅτι: ἄλλο εὐκαιρὸς καὶ καλὴ ἀπάτη πρὸς πρόληψιν ἀπειρηκίων καὶ καταστροφῶν καὶ ἕτερον ἢνὰ σὲ γονεῦστω ἵνα πλουτίσω ἢ νὰ ἐδεργεθῶ ἄλλον».

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι διὰ τῆς **καλῆς** ταύτης ἀπάτης, ὡς τὴν ὀνομάζομεν, ἀδικεῖται ὁ Ἡσὺ καὶ ὠφελεῖται ὁ Ἰακώβ, τ. ἔ. ἐξυπηρετεῖται τὸ ἀτομικὸν συμφέρον τοῦ Ἰακώβ, ἀλλ' εἶνε γαγονὸς ἐπίσης ὅτι ὁ μὲν Ἡσὺ εἶχε καταστήσει τὸν ἐαυτὸν τοῦ ἀνάξιον διὰ τὸ ἀξίωμα, εἰς τὸ ὅποιο ἀνεοιδιάζετο **ὁ τὴν πρώτην πατριτικὴν εὐλογίαν λαμβάνων**, ὁ δὲ Ἰακώβ μετεχειρίσθη τὴν ἀπάτην οὐχὶ μετὰ σκέψιν καὶ ἐπὶ σκοπῷ ἵνα ἀδικήσῃ τὸν ἀδελφὸν του, ἀλλὰ κατ' ἐπιμόνον ἀπατησιν τῆς μητρός του, ἡ ὅποια ἀνέλαθεν ἀκόμη καὶ τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν ἵνα συναινήσῃ.

Ἄν τώρα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προσεγερθῇ καὶ τὸ μήθημα τοῦτο, κατὰ τὴν παρακαλῶ, θὰ ἤδυναντο νὰ ζημιωθῶσιν οἱ μεθηταί;

Ἄρχην. Γερβάσιος Παρασκευόπουλος

Μόνον με τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀνατροφὴν ἀπέρχεται ἡ ψυχὴ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Πλάτων.

Πάντες οἱ ἄνθρωποι φύσει ὀρέγονται τοῦ εἰδέναι. Ἀριστοτέλης.

Οὐκ ἔστιν ἀρετὴ μείζων τῆς εὐσεβείας. Πλάτων.

Ἡ ἀρετὴ ἐπέχει λόγον υγιείας. Δαιμασκηνός.

Ὁ σεβόμενος τὸν Θεὸν λαμπρὰ καὶ ἐνδοξα πράττει. Εὐριπίδης.

Εὐσεβεία ἐστὶν οὐχὶ ὁ πολλοὺς ἐλεῶν ἀλλ' ὁ μηδὲν ἀδικῶν.

Τῆς παιδείας αἱ μὲν ρίζαι πικραὶ, οἱ δὲ καρποὶ γλυκαί.

Ἀριστοτέλης.